

Biblioteksplan för Danderyd 2007-2010

Innehållsförteckning

Inledning	3
Vision	3
Biblioteken i Danderyd – välkomnande mötesplatser för alla.....	4
Bibliotek i fyra kommundelar.....	4
Det virtuella biblioteket - 24 timmar om dygnet	5
Utbud av böcker och andra medier	5
Folkbibliotek för barn och unga.....	6
Skolbibliotek för lässtimulans och kunskap	7
Folkbibliotek som stödresurs för grundskola och gymnasium	7
Folkbibliotek för flexibel vuxenutbildning och högskolestudier.....	8
Folkbibliotek som kunskaps- och kulturcentra	8
Utvärdering och kvalitetskontroll	8
Bilaga 1 - Styrdokument	9
Bilaga 2 - Bibliotekslagen.....	10

*Biblioteksplan för Danderyd 2007-2010
Antagen av kommunfullmäktige 2007-04-16*

*Denna broschyr är utgiven av Danderyds kommun,
Utbildnings- och kulturkontoret i juni 2007*

*Produktion: Kommunledningskontoret - Information
Grafisk form: Maria Djurskog
Tryck: Stockholms Läns Grafiska AB, Danderyd*

Biblioteksplan 2007-2010

Inledning

Den 1 januari 2005 utökades bibliotekslagen med § 7a som säger att bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet skall samverka och att kommuner och landsting skall anta planer för biblioteksverksamheterna.

En biblioteksplan är ett politiskt styrande dokument, som skall ange mål och inriktning för biblioteksverksamheten i kommunen. Planen skall förutom folkbiblioteksverksamheten också omfatta biblioteksbehovet vad gäller utbildning, omsorg, vård och näringsliv.

Biblioteken är viktiga för vad de symboliserar: yttrandefriheten, demokratin, det öppna samhället, allas lika rätt till kultur och utbildning. Biblioteken har och kommer alltjämt att ha en central roll i de fyra kommundelarna. Alla invånare skall känna sig välkomna till biblioteken i Danderyd, kommunens självklara informations- och kulturbärare. Biblioteken skall tillhandahålla ett brett utbud av böcker och andra aktuella medier samt hålla en hög teknisk standard.

Kommunen har under flera år bedrivit ett målmedvetet arbete med konkurrensutsättning i syfte att uppmuntra nya idéer och höja kvaliteten. Detta har lett till att ett ökat antal förskolor, skolor och äldreboenden drivs i enskild regi, vilket ställer förändrade krav på samarbetsformer med bibliotek. Här måste biblioteket ingå i olika samarbetslösningar utifrån individens bästa.

I planen anges en rad mål som skall vara uppfyllda senast år 2010. Många kundundersökningar visar att biblioteksbesökarna sätter högt betyg på biblioteksservicen redan i dag. Öppettider, tillgänglighet, bemötande och kompetens får bra resultat. Men bra kan bli ännu bättre!

*Carina Erlandsson
Kultur- och fritidsnämndens ordförande
2003-2006*

Vision

Boken är hjärtat i varje bibliotek. Biblioteket är levande centrum för kultur, information och kunskap. Det är både kulturbärare av den tid som varit och modernt och framåtsyftande mot nya tankar och idéer.

Biblioteket är mötesplats över generationsgränserna där alla hittar något som väcker intresse och läslust. Invånarna i Danderyd är stolta över sina bibliotek, med såväl bredd som djup i utbudet av tjänster.

(enligt Kultur- och fritidsplan för Danderyd)

Biblioteken i Danderyd – välkomnande mötesplatser för alla

Biblioteken är samhällets offentliga rum, en kravlös mötesplats för alla invånare med riklig tillgång till information, kunskap och upplevelser.

Danderyds fyra folkbibliotek skall ha ett generöst öppethållande och ett varierat och brett utbud av medier förmedlade av kompetent och serviceinriktad personal. Barn, ungdomar och vuxna skall erbjudas biblioteksservice i alla kommundelarna. Lokalerna skall vara ändamålsenliga, vackra och trivsamma och inbjuda till möten med kultur, studier och samhällsfrågor.

Biblioteken skall vara tillgängliga för alla invånare. Ålder eller nedsatt funktion är inte ett hinder för att använda biblioteket. Den som på grund av funktionshinder inte kan besöka biblioteket skall få service genom bokutlåning på äldreboende eller Boken-kommer-service till sitt hem. För synskadade, dyslektiker och andra läshandikappade finns tillgång till talböcker, taltidningen Norrortsbandet och viss inläsningstjänst samt andra anpassade medier såsom lättlästa böcker och böcker med stor stil.

- Biblioteket skall ytterligare förbättra tillgången till tekniska hjälpmedel och anpassade medier för olika former av läshandikapp hos barn och vuxna. Dator med förstöringsprogram och talsyntes skall finnas på minst ett bibliotek senast år 2008
- Antalet personer med behov av bibliotekets särskilda tjänster för äldre och funktionshindrade ökar. Biblioteket arbetar för att utveckla och utvidga samarbetet med frivilliga för att förmedla Boken-kommer-service. Förutsättningar för samarbete med äldreomsorgen och hemtjänsten skall undersökas under år 2007
- Biblioteken skall arbeta vidare med att förbättra den fysiska tillgängligheten för funktionshindrade

Bibliotek i fyra kommundelar

De fyra biblioteken bildar tillsammans en organisation med gemensamma resurser bestående av medier, kunskap och information och biblioteksdatasystem. Förutom den gemensamma "basen" har biblioteken något olika inriktning. Genom att erbjuda bibliotek i alla fyra kommundelarna Västra Danderyd, Djursholm, Enebyberg och Stocksund garanteras tillgång till god biblioteksservice.

Biblioteken är närbibliotek som skall vara kultur- och informationscentrum i respektive kommundel. Öppethållande, verksamhet och urval av medier skall utformas efter besökarnas behov. Teknik och medier skall ha en hög standard. Personalens uppgifter blir alltmer att handleda och lära ut sökvägar till information och medier. För en ännu bättre kundservice kommer självbetjäningssystem för utlån och återlämning att finnas på alla biblioteken senast år 2009.

Biblioteket skall förankra sin verksamhet i närsamhället och aktivt samarbeta med förskolor, skolor, institutioner, bibliotekens vänföreningar, andra föreningar och organisationer. Barn, ungdomar och funktionshindrade skall prioriteras i verksamheten.

Djursholms bibliotek har lokalmässigt goda möjligheter till varierande kulturella aktiviteter som utställningar och program. Med en upprustning av

inredningen ökar dessa möjligheter.

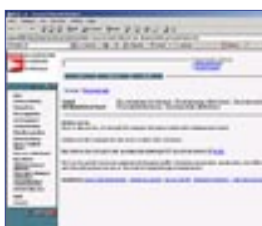
I Träffpunkt Enebyberg stärks bibliotekets roll genom samarbete med fritidsgård, öppen förskola, seniorcentrum och kyrkans föreningsverksamhet. Invånarna i Enebyberg erbjuds ett moderniserat bibliotek med omfattande öppethållande.

Danderyds bibliotek i Mörby centrum kommer att renoveras under 2007. Biblioteket är förutom närbibliotek för befolkningen i Västra Danderyd även huvudbibliotek för folkbiblioteken. Biblioteket erbjuder i Studiecenter datorer med Internetaccess och studieprogram för vuxenstudier. Lärummet för tidningar och tidskrifter öppnar tidigare än biblioteket i övrigt.

Huvudbiblioteket har hela kommunen som upptagningsområde och fungerar som en resurs för samtliga bibliotek. Det har störst mediebestånd med flest "smala" titlar, tidskrifter, referensverk, databaser och fackområden. På huvudbiblioteket finns bibliotekens ledning, katalogavdelning och bibliotekarier med specialansvar för datasystem, informationssökning, rådgivning till övriga bibliotek och fortbildning av bibliotekspersonal.

Huvudbiblioteket är bas för det virtuella biblioteket och har ansvar för att utveckla hemsidan och informationsservice till företagare inom kommunen.

Det virtuella biblioteket - 24 timmar om dygnet

Bibliotekets hemsida www.danderyd.se/bibliotek – det virtuella biblioteket – kompletterar de fysiska biblioteken och är tillgänglig dygnet om. Hemsidan ger information om service och medier för barn och vuxna och man kan när som helst utträta biblioteksärenden. Besökaren kan t ex förlänga lån, söka bland bibliotekets medier, låna e-böcker och e-ljudböcker, reservera medier, finna lästips, abonnera på information om nyförvärv, ge inköpsförslag och ställa frågor till biblioteket. Bibliotekspersonalen erbjuder användarutbildning.

- Hemsidan och bibliotekstjänster på nätet skall utvecklas och hållas aktuella samt senast år 2008 anpassas till funktionshindrades behov. Barn- och ungdomssidorna skall prioriteras

Utbud av böcker och andra medier

Kultur- och fritidsnämnden fastställer bibliotekets medievalsprinciper (se hemsidan). Den tryckta boken och tidskriften är starkt övervägande men kompletteras av databaser och medier i nya former t ex ljudböcker, dvd, talböcker, cd-rom, mp3 och digitala länkar. Biblioteket tillhandahåller även elektroniska former av böcker, musik, tidningar och tidskrifter.

För barn och vuxna med lässvårigheter finns böcker med stor stil, ljudböcker, talböcker och taltidning. Biblioteket har litteratur på de vanligaste förekommande språken i kommunen. Låntagare, som önskar böcker som inte finns inom kommunen, kan beställa fjärrlån via det regionala eller nationella biblioteks nätverket.

- Mediebeståndet skall vara aktuellt, brett och mångsidigt. Översyn och gallring av medierna skall göras kontinuerligt

- Böcker och andra medier skall vara lätt åtkomliga i biblioteken. Bibliotekskatalogen skall vara tillgänglig för alla via Internet. Det skall finnas plats för exponering av medierna för att väcka läslust och intresse
- En medieplan omfattande fack- och skönlitteratur, databaser och digitala medier skall tas fram under år 2007
- Bibliotekspersonalen skall vara kunnig och väl informerad om nya medier och ny teknik
- Besökaren skall lätt kunna finna information om nya medier och kunna lämna inköpsförslag på biblioteket och via hemsidan. Stor hänsyn tas till önskemålen

Folkbibliotek för barn och unga

Barn och unga är prioriterade målgrupper. Biblioteket skall finnas med som en röd tråd genom barnens uppväxt och ge inspiration till läsupplevelser, eget skrivande och kulturupplevelser. Böcker och läsning skall komma tidigt i barnens liv för att utveckla språket, kreativiteten och det kritiska tänkandet och ge vidgade vyer i tid och rum.

Ökad dialog med ungdomar i frågor som berör dem är en förutsättning för att skapa attraktiva biblioteksmiljöer och möta ungdomars behov.

- Biblioteket skall stimulera läslusten, språket och fantasin hos barn från tidig ålder genom berättande och högläsning och lära ut hur man använder biblioteket
- Biblioteket skall bidra med kunskap om barns läs- och språkutveckling till föräldrar och personal inom förskola och skola
- Alla 4-åringar och 6-åringar får en bokgåva från biblioteket
- Biblioteket skall ge akt på och agera för att så många barn som möjligt får tillgång till programverksamhet
- Barn i förskoleklass inbjuds till sitt närbibliotek för att få boktips och visning av barnavdelningen
- Biblioteket skall vara en attraktiv miljö för barn och ungdomar och ha ett rikt utbud av barnteater och ungdomskultur i olika former - litteratur, tidskrifter, bilder och musik
- Barn- och ungdomsgrupper i alla åldrar skall ha möjlighet att göra utställningar på biblioteket
- Biblioteket skall aktivt samarbeta med kulturskolan, studieförbund, föreningar och andra aktörer för att stimulera ungdomars skapande

Skolbibliotek för lässtimulans och kunskap

” Läraren skall se till att eleverna tillägnar sig bok- och bibliotekskunskap. Rektor har ansvaret för skolans resultat och har därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för utformningen av skolans arbetsmiljö så att eleverna får tillgång till handledning, läromedel av god kvalitet och annat stöd för att själva kunna söka och utveckla kunskaper. Sådant stöd kan t ex vara bibliotek, datorer och andra hjälpmedel. (Ur Lpo 94 och Lpf 94)

Skolan skall arbeta läsfrämjande och ha ett brett utbud av böcker, tidningar, tidskrifter och databaser som stöd i undervisningen. Skolan skall erbjuda en god läs- och skrivmiljö för eleverna. Eleverna skall tränas i att värdera och använda information. Skolans nya arbetssätt där eleverna själva söker kunskap ökar behovet av skolbibliotek som är öppna hela skoldagen och med personal som medverkar aktivt i det pedagogiska arbetet.

Danderyds kommunala skolor och friskolor löser sin biblioteksservice på olika sätt – från en liten boksamling på några hyllplan till ett bibliotek på över 200 kvm - och med varierande grader av bemanning. Det innebär att skolorna efterfrågar stöd från folkbiblioteket i större eller mindre omfattning.

- Skolbibliotekets funktion skall preciseras i skolans styrdokument. En granskning av innehållet i skolbibliotekets verksamhet utgör en del av kommunens egentillsyn. En bedömning av kvaliteten i verksamheten kommer att rapporteras till barn- och utbildningsnämnden senast år 2009
- Medieutbudet skall vara anpassat till skolans inriktning och elevernas behov

Folkbibliotek som stödresurs för grundskola och gymnasium

Folkbibliotek och skolbibliotek har olika arbetssätt och bygger upp samlingarna efter sina respektive målgruppers behov. Folkbiblioteket kompletterar skolbiblioteket med medier och information och ger stöd i arbetet med att främja elevernas läslust och informationskompetens. För att motsvara behoven av biblioteksservice hos främst elever i skolår 7-9, gymnasiet och vuxenstudier krävs särskild kompetens på folkbiblioteket.

- Elever skall kunna använda folkbiblioteket för enskilda studier och grupparbeten. Utställningar, skrivarkurser mm på folkbiblioteket skall inspirera eleverna till läsning och eget skrivande
- Alla elever i skolår 4 skall erbjudas handledning i hur man använder folkbiblioteket och hemsidan för barn
- Elever och lärare i skolår 7-9 och gymnasiet skall erbjudas information om folkbibliotekets samlingar och databaser från och med 2007
- Alla kommunala skolbibliotek med bibliotekspersonal skall vara anslutna till ett med folkbiblioteket gemensamt biblioteksdatasystem
- Folkbiblioteket har ansvar för det gemensamma biblioteksdatasystemet

Folkbibliotek för flexibel vuxenutbildning och högskolestudier

Folkbiblioteket som lokalt kunskapscentrum utgör en viktig komponent för ett livslångt lärande. Vuxenutbildning, decentraliserad högskoleutbildning och distansstudier medför att alltfler studerande söker sig till folkbiblioteket. I Danderyd sker samarbetet med övriga norrortskommuner i Nordostsektorns vuxenutbildning (Nosvux). Biblioteket erbjuder studieplatser och datorer med Internetaccess och program för vuxenstudier.

- Invånarna skall genom biblioteket kunna få stöd i sitt sökande efter läsupplevelse och kunskap både vid självstudier och vid utbildning på olika nivåer
- Vuxenstuderande skall genom biblioteket få handledning i att söka kurslitteratur och information. Biblioteket skall med start år 2007 utveckla användarutbildningen för studerande och lärare
- I Studieceter (se hemsidan) skall Danderyds bibliotek i Mörby centrum utveckla samarbetet med Nosvux och erbjuda datorstöd, studievägledning och interaktiva studiemöjligheter

Folkbibliotek som kunskaps- och kulturcentra

Folkbiblioteket skall ha ett rikligt utbud av litteratur, information och kultur – viktiga element för lärande och utveckling. Biblioteket förmedlar information och kunskap i tryckta och digitala medier från egna samlingar och i samarbete med andra bibliotek och institutioner.

Som kulturcentrum förmedlar biblioteket upplevelser i möten med författare, konstnärer och samhällsdebattörer och är en aktiv part i kommunens kulturliv. En angelägen uppgift är att ge läsglädje och fördjupade läsupplevelser i skön- och facklitteratur och att främja kunskapen om vårt skrivna kulturarv.

- Danderydsborna skall kunna ta del av informations- och kulturaktiviteter arrangerade av biblioteket i samarbete med andra kommunala institutioner, studieförbund, föreningar och organisationer
- Konstnärer bosatta i kommunen skall ges möjlighet att ställa ut sina verk på biblioteket. I samarbete med förskola och skola anordnas utställningar av elevarbeten

Utvärdering och kvalitetskontroll

Synpunkter och kritik är verktyg för att förbättra och utveckla verksamheten och skall beaktas. Återkoppling skall ske inom två veckor.

Det skall vara lätt för allmänheten att framföra synpunkter på biblioteket och via hemsidan.

Systematisk kvalitetskontroll genomförs årligen vid biblioteken. Resultaten publiceras på hemsidan.

Bilaga 1 - Styrdokument

- Unescos folkbiblioteksmanifest utg 1949, rev 1972, ny version 1994
- Unescos skolbiblioteksmanifest utg 1999
- Bibliotekslagen, bilaga
- Reglemente för kultur- och fritidsnämnden i Danderyd
- Kultur- och fritidsplan för Danderyd 2005-2008 www.danderyd.se
- Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94)
- Läroplan för de frivilliga skolformerna (Lpf 94)

Utdrag ur övergripande mål enligt UNESCO:

” **Folkbiblioteket** är till för alla, oberoende av ålder, ras, kön religion, nationalitet, språk eller samhällsklass. Frihet, välfärd, samhällelig och personlig utveckling är grundläggande mänskliga värden. De kan bara förverkligas genom välinformerade medborgare med möjlighet att utöva sina demokratiska rättigheter och därigenom spela en aktiv roll i samhällslivet. Medborgarnas eget deltagande i utvecklingen av demokratin är beroende av en fullgod utbildning samt en fri och obegränsad tillgång till kunskap, tankar, kultur och information.

Folkbibliotekets samlingar och utbud av tjänster skall inte vara föremål för någon form av ideologisk, politisk eller religiös censur och inte heller för kommersiella påtryckningar. Bibliotekarien skall aktivt fungera som förmedlare av bibliotekets resurser.

(Ur Unescos folkbiblioteksmanifest 1994)

Skolbiblioteket är till för alla i skolsamhället, oavsett ålder, ras, kön, religion, nationalitet, språk, befattning eller social status. Skolbiblioteket spelar en viktig roll för utbildning och kultur, för att främja läs- och skrivkunnigheten och förmågan att söka information.

Tillgängligheten till skolbibliotekets samlingar och tjänster bör i enlighet med FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna inte underkastas någon form av ideologisk, politisk eller religiös censur eller kommersiella påtryckningar.

(Ur Unescos skolbiblioteksmanifest 1999)

Bilaga 2 - Bibliotekslagen

Bibliotekslag (SFS 1996:1596)

Departement/myndighet: Kulturdepartementet

SFS nr: 1996:1596

Utfärdad: 1996-12-20

Ändring införd: t.o.m. SFS 2004:1261

Omtryck: 1998:1249

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet.

2 § Till främjande av intresse för läsning och litteratur, information, upplysning och utbildning samt kulturell verksamhet i övrigt skall alla medborgare ha tillgång till ett folkbibliotek.

Folkbiblioteken skall verka för att databaserad information görs tillgänglig för alla medborgare.

Varje kommun skall ha folkbibliotek.

3 § På folkbiblioteken skall allmänheten avgiftsfritt få låna litteratur för viss tid.

Bestämmelsen hindrar inte att ersättning tas ut för kostnader för fotokopiering, porto och andra liknande tjänster. Inte heller hindrar den att en avgift tas ut i de fall låntagare inte inom avtalad tid lämnar tillbaka det som de har lånat.

4 § Ett länsbibliotek bör finnas i varje län.

Länsbiblioteket skall bistå folkbiblioteken i länet med kompletterande medieförsörjning och andra regionala biblioteksuppgifter.

För den kompletterande medieförsörjningen skall också finnas en eller flera lånceentraler.

5 § Inom grundskolan och gymnasieskolan skall det finnas lämpligt fördelade skolbibliotek för att stimulera skolelevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen.

6 § Det skall finnas tillgång till högskolebibliotek vid alla högskolor. Dessa bibliotek skall inom de områden som anknyter till utbildning och forskning vid högskolan svara för biblioteksservice inom högskolan och i samverkan med landets biblioteksväsen i övrigt ge biblioteksservice.

7 § Kommunerna ansvarar för folk- och skolbiblioteksverksamheten.

Landstingen ansvarar för länsbiblioteken och för biblioteken vid högskolor med landstingskommunalt huvudmannaskap.

Staten ansvarar för övriga högskolebibliotek och för lånceentralerna samt för sådan biblioteksverksamhet som enligt särskilda bestämmelser ankommer på staten.

7 a § /Träder i kraft I:2005-01-01/

Bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet skall samverka.

Kommuner och landsting skall anta planer för biblioteksverksamheterna. Lag (2004:1261).

8 § Folk- och skolbiblioteken skall ägna särskild uppmärksamhet åt funktionshindrade samt invandrare och andra minoriteter bl.a. genom att erbjuda litteratur på andra språk än svenska och i former särskilt anpassade till dessa gruppers behov.

9 § Folk- och skolbiblioteken skall ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar genom att erbjuda böcker, informationsteknik och andra medier anpassade till deras behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

10 § Länsbibliotek, lånecentraler, högskolebibliotek, forskningsbibliotek och andra av staten finansierade bibliotek skall avgiftsfritt ställa litteratur ur de egna samlingarna till folkbibliotekens förfogande samt i övrigt samverka med folk- och skolbiblioteken och bistå dem i deras strävan att erbjuda låntagarna en god biblioteksservice.

Kultur- och fritidsnämnden
Utbildnings- och kulturkontoret
Djursholms slott, västra flygeln
182 63 Djurholm
Telefon: 08-568 910 00
Fax: 08-568 910 76
E-post: utbildnings.kulturkontor@danderyd.se
www.danderyd.se